

Deel 4. Herlinkhove

Een naam als een klok voor de mensen van Ninove, Outer, Denderhoutem en Aspelare-Nederhasselt, die zich enigermate interesseren aan het reilen en zeilen van dit in vroeger tijden zo omstreden gebied.

Dit heerlijk stuk ongeschonden natuur werd terecht al in de 9de eeuw opgemerkt door de lieden van Karel De Grote. Zij schonken Herlinkhove aan de abdij van St.-Amand te Elnone (Frankrijk). De naamgeving was zeker nog niet Herlinkhove;¹ Het domein kwam later in het bezit van de Heren van Ninove. In 1366 komt het, samen met Het Land van Rotselaar, in handen van de graaf van Vlaanderen. Ook de hertogen van Boergondië kregen de heerlijkheid Ninove-Herlinkhove in bezit. Na talrijke wisselingen door verkoop, wederkoop, schenking in de oude tijd maakte de Franse Revolutie (einde 18de eeuw) voorgoed een einde aan de heerlijkheid.² Herlinkhove werd pas in 1794 bij het Land van Aalst gevoegd.³

Weinig dorpen of steden – behalve dan Geraardsbergen – kunnen zulke oude vrijheidsbrieven (= KEUREN) voorleggen als Herlinkhove. Volgens de geschiedkundige Vangassen bestond deze keure al van vòòr 1115.⁴ Een tekst van ca. 1460 wijst op dat oude stuk. Het dorp had **schepenen**; zo hielden ze gouddagen, onder leiding van de meier. Dank zij Vangassen kunnen wij de ontcijfering van die keure (anno 1474) volgen.⁵

Nabij de Gentse straat stond een kerkje, op een heuveltje. Op deze plaats staat nu nog een **kapel**.

Herlinkhove zou aanvankelijk 264 bunder (d.i. ca. 325 ha.) groot geweest zijn.⁶

In 1709 had de gemeente een totale oppervlakte van 200 bunder 1 dachwand 50 roeden; dat is 64 bunder minder dan het oorspronkelijk domein van St.-Amand.

De grote kerkelijke verplichtingen (doop, huwelijk,..) moesten de gelovigen van Herlinkhove evenwel in de Ninoofse parochiekerk vervullen. Ook voor enkele civiele aangelegenheden moesten ze naar Ninove. Wel bleef Herlinkhove een afzonderlijk autonoom dorp met eigen schepenbank.

De **bevolking**. In 1709 telde Herlinkhove 175 inwoners. Hiervan waren 52% kinderen. Naast landbouwers telde de gemeente ook wat vaklui. Dezen hadden zeker allen enig vee en bewerkten wat akkerland, voor de

eigen behoeften. In deze tijd van handenarbeid hadden grotere bedrijven uiteraard mankracht nodig. Zo zien we er ook enkele knechten en meiden aan het werk. Sommigen waren zelfs inwonend.

Wegens voedselschaarste werd in 1709 de juiste samenstelling der gezinnen opgevraagd, alsmede de graanvoorraden, nog ter beschikking voor de bevolking. Zonder twee gezinnen die bij Outer en Aspelare behoorden waren er 28 gezinnen, d.i. 162 personen. Vangassen meent dat deze volkstelling juist moet geweest zijn, maar de graanvoorraden?... Zouden er inderdaad slechts acht gezinnen nog over graan beschikt hebben en twintig "onvoorzien van graen"?

Opmerkelijk is de stijging van de Herlinkhoofse bevolking tijdens de 18de eeuw. Inderdaad, het gaat van 175 in 1709 naar 452 in 1792.⁷ Per gehucht telde men:

174 personen in de wijk Herlinkhove (rond het kerkje);

67 op de wijk Walhove (kerkelijk Aspelare);

70 in Klein-Herlinkhove (kerk. Outer);

121 in de Lebeke (kerk. Ninove).⁸

Men kan gerust stellen dat we qua aantal inwoners meer gemeenten kennen in de omgeving die zeker minder bevolkt waren, maar toch niet gesupprimeerd werden. Zo Lieferinge: 129 man op 124 ha.; Neigem: 192 op 106 ha.

Uiteraard kreeg ook Herlinkhove zijn deel van de Franse "zegeningen" op het einde van de 18de eeuw. Al in 1795 wordt bevel gegeven de daden en uitspraken van de Herlinkhoofse burgemeester Steppe na te gaan: hij werd verdacht van "contrarevolutionaire propaganda". Vòòr 1 oktober 1794 moest dit dorpje 1289 gulden 2 s. 6 dn. belasting ophoesten.⁹

Tijdens het Frans bewind werd de gemeente opgeheven. Ook aan zijn parochiebestaan kwam spoedig een einde: in 1808 werd deze ook afgeschaft.¹⁰ Waarom moest er een einde komen aan een mooie, rustige gemeenschap, die bij momenten, toch 500 inwoners telde? Voorzeker heeft de grote versnippering in kleine stukjes hier sterk toe bijgedragen. Dit zal ook blijken uit de besprekingen met de betrokkenen. Bijgaand plan is onmisbaar om de juiste situatie behoorlijk te kunnen volgen. Dit kaartje toont ons enerzijds de zgz. moedergemeente en verwijderd van dit dorp niet minder dan VIJF enclaves.¹¹ Dezen die het dan echt voor het zeggen hebben – uiteraard de Franse bezetter – zullen de zaken grondig aanpakken. In een archiefstuk¹² van 1 december 1790 verliest Herlinkhove al twee deeltjes van zijn grondgebied aan Outer. Ze waren resp. 1 dw. 86 r. en 1 dw. 67 r. groot. Samen ca. 1 ha.

Plan de plusieurs enclaves dépendantes des Communes d' Herlinkhove et de Nederhasselt

Herlinkhove: A:38.90 / B: 73.10
C: 20.35 / D:16.97 / E: 8.87

Nederhasselt: F: 35.75

Heel lang was Herlinkhove een alles behalve homogeen gebied geweest. Verschillende deeltjes raakten zelfs niet aan het hoofdgebied. Tijdens het keizerrijk oordeelde de prefect van het Scheludedepartement, Faipoult, dat de afschaffing en de herverdeling van alle Herlinkhoofse territoria niets dan voordelen kon inhouden. In december 1790 was trouwens al een wet gemaakt waarbij alle enclaves, in een ander gemeente liggende, bij die omsluitende gemeente moesten gevoegd worden.

Naast die twee percelen, die al aan Outer gehecht waren, treft men daar nog enkele terreinen aan die niet aan het hoofdgebied raken. Men gaat nu onderzoeken hoe een logische herschikking doorvoeren om die brokjes aan andere gemeenten toe te kennen. Maar Herlinkhove is al zo klein. Zal het zelfstandig kunnen voortbestaan bij het verlies van die enclaves? De Gentse landmeter-tekenaar Davy krijgt de opdracht al deze verspreide stukken behoorlijk in kaart te brengen. Op 12 september 1806 stuurt hij het resultaat van zijn arbeid naar de overheid. Hij voegt er aanwijzingen aan toe waar die percelen onder te brengen. Vijf verschillende gemeenten zijn betrokken bij de activiteiten. Deze zijn: Outer, Nederhasselt en Aspelare, Ninove en Denderhoutem. Natuurlijk "mag" Herlinkhove nog zijn zegje doen. Davy ziet enclave A – d.i., de wijk Walhoven - bij Aspelare gaan, behalve de hoeve van Livinus De Meyer, aan de overkant van de straat. Dit erf moet naar Nederhasselt.

Outer zal de gebieden B, F en I krijgen, maar zelf G en H aan Nederhasselt moeten afstaan. Ninove wordt bedeed met C en enkele aanliggende percelen van Outer en Denderhoutem annexeren. Aan Denderhoutem worden de enclaves D en E gehecht, met, als compensatie, enkele aangrenzende stukken van Outer en Ninove. Nederhasselt ontvangt de hoeve De Meyer en de delen G en H, die door Outer afgestaan worden.

HERLINKHOVE ZOU OPHOUDEN TE BESTAAN ALS ZELFSTANDIGE GEMEENTE.

Elke gemeente krijgt een plan met de nieuwe begrenzingen, door Davy opgesteld. Deze stuurt op 12 februari 1807 de rekening voor zijn arbeid: 1 kopie van het plan: 16 fr. Op 9 september 1807: 4 kopijen van het plan: 64 fr.; 1 uittreksel van plan aan Outer: 12 fr.; ook een aan Nederhasselt: 8 fr.; een aan Ninove: 5 fr.; een aan Denderhoutem: 6 fr.; Aspelare krijgt ook een en betaalt 5 fr.; totaal: 132 fr. Voor onvoorziene uitgaven wordt het voor Outer 66 fr. Voor Aspelare 22, voor Ninove 22, voor Denderhoutem 11 en voor Nederhasselt 11 + 6 fr. exp. kosten. Samen 138 fr. De omstandige

bundel komt in handen van de sterke man in het Schelddedepartement in Gent: Faipoult. Deze onderzoekt de zaak langs alle kanten en bundelt zijn bevindingen en richtlijnen op 17 oktober 1806.

Hij besluit:

1. Herlinkhove verloor al eerder 3 dw. 54 r. aan Outer;
2. De gemeente telt 500 zielen; haar oppervlakte beslaat 252 dw. Het is niet duidelijk of hier gans Herlinkhove of alleen het resterend gedeelte bedoeld wordt.
3. Door de gemeente betaalde belastingen: 5 000 fr. De bevolking, het territorium en de belastingen zullen nog dalen bij het verlies van die enclaves. Zo kan Herlinkhove niet meer zelfstandig bestaan. Wat moet ermee gebeuren? De gemeenteraad van Herlinkhove moet zich hier dringend over beraden. Er zijn enkel deze alternatieven: ofwel afschaffen van de gemeente in haar geheel, ofwel voortbestaan in onmogelijke toestanden. Welke is dan de voordeligste oplossing als alles in acht genomen wordt?
4. De prefect benoemt de Ninoofse vrederechter BLONDEL om de beraadslagingen over Herlinkhove te leiden en te adviseren. Deze besluiten zullen aan de Onder-prefect in Oudenaarde, aan de Prefect in Gent en aan de meiers der omliggende gemeenten moeten gezonden worden. Aldus geschiedt: de Herlinkhooftse raad deliberereert over zijn lot. Het eerste besluit klinkt zeker verrassend: "Outer kan bij ons gevoegd worden." Dit voorstel werd al naar de prefect gestuurd. Moest Herlinkhove opgeheven worden, dan moeten we bij Outer aansluiten: onze gebruiken stemmen best overeen met deze van Outer. Walhoven hoort logischerwijze bij Aspelare. Vrederechter Blondel wil Herlinkhove van de kaart hebben. Volgens deze functionaris is deze kleine gemeente, bij gedwongen gebiedsverlies, beslist onleefbaar. Hij wil terzelfdertijd nog enkele andere grondtransacties doorvoeren: rechte trekken van grenzen, herschikking van een paar terreinen, de bestemming van het administratief archief van het af te schaffen Herlinkhove. Tenslotte wenst de vrederechter een algemene bespreking met alle betrokken gemeenten samen.

Op zijn beurt onderzoekt de prefect de voorstellen van vrederechter Blondel en formuleert zijn besluit op 18 november 1806.

1. Herlinkhove moet vijf enclaves, die werkelijk helemaal buiten zijn gebied liggen, als volgt afstaan: enclave A (= Walhoven), liggend bij de gemeenten Aspelare en Nederhasselt; oppervlakte: 38 dw. 90 r.¹³

Enclave B is slechts 73 r. 10 m. groot en grenst aan Outer en Nederhasselt; C ligt bij Outer en Ninove en is 20 dw. 35 r. groot; D paalt aan Denderhoutem en Outer en meet 16 dw. 97 r. E bij Denderhoutem: 8 dw. 87 r. Nederhasselt had ook een flink stuk enclave, verwijderd van het eigen terrein: F, liggend bij Outer, Heldergem en Denderhoutem. F was 35 dw. 75 r. groot.

2. Voortgaande op het advies van de directeur van de directe belastingen en de richtlijnen van de minister van binnenlandse zaken verzoekt hij Herlinkhove om zelf zijn opheffing aan te vragen. Het behoud van de gemeente – wat nog zal resteren na afname van de enclaves – wordt praktisch onmogelijk. Herlinkhove zal zich opnieuw moeten beraden over de realistische benadering van zijn situatie.

Op dezelfde 18 november 1806 stuurt de prefect aan de onder-prefect in Oudenaarde zijn visie op Herlinkhove. Tevens verzoekt hij hem zelf de kwestie te bestuderen en de stukken onverwijld aan de betrokken meiers op te sturen. De prefect stuurt ook zijn besluiten aan de vrederechter Blondel te Ninove. Deze moet de zaken nu wat bespoedigen ter plaatse. De 9de februari 1807 zendt onder-prefect Beyens aan zijn chef in Gent bericht over zijn advies betreffende de wijzigingen in en met Herlinkhove. Dat deze brief enig uitstel vergde ligt aan de meier van Herlinkhove, die hem verzocht had de conscriptie (d.i. de oproeping van de jongens onder het Franse leger) van 1807 wat uit te stellen. Daarbij had de meier beloofd een nota te zenden met een gemotiveerd advies **TEGEN DE OPHEFFING VAN ZIJN GEMEENTE**. De onder-prefect krijgt dit persoonlijk overhandigd door de meier op 31 januari 1807. Volgens eerstgenoemde functionaris bevat deze nota niets waardevols, alleen de bizarre gedachte om de meierij van de twee gemeenten te bekomen! Dit uiteraard na de vereniging. In het voorjaar van 1807, nl. op 4 april, is het onderzoek van de prefect over de kwestie Herlinkhove rond. Hij heeft het volgende omstandig plan klaar om naar de minister van binnenlandse zaken in Parijs te sturen.

Deel I. De vijf enclaves van Herlinkhove kunnen als volgt verdeeld worden: encl. A, 38 dw. 90 r. groot, het is de mooie wijk Walhoven, gaat naar Aspelare; de kleine enclave B is voor Outer en Nederhasselt bestemd: 73 r. 10 m. C komt aan Outer en Ninove, groot 20 dw. 35 r.; D wordt opgedeeld aan Denderhoutem en Outer: grootte: 16 dw. 97 r. Denderhoutem krijgt gans E, d.i. 8 dw. 87 r. groot. Totaal der vijf enclaves: 85 dw. 82 r. 10 m. dat is ongeveer 27 ha. huidige maat.

Deel II. Ook Nederhasselt heeft een stukje territorium dat volledig buiten zijn

gebied ligt. Op het plan is dit letter F: liggend bij Outer en Denderhoutem; het meet 35 dw. 75 r. In zijn betoog verwijst de prefect naar de "magere" gemeenteraadsberaadslagingen van enkele betrokken gemeenten. Enkel het advies van Aspelare – Nederhasselt kan hij bijtreden, waar geopperd wordt de hoeve van Livinus De Meyer aan Nederhasselt te koppelen, omdat ze, geheel afgezonderd, aan de overkant van de straat, tegenover Walhoven ligt. Bij alle mogelijkheden voegt hij logische argumenten. Hij onderzoekt nauwgezet alle raadgevingen van anderen, o.m. van de onderprefect, van de belastingsdirecteur, van de meiers,... Voor Herlinkhove zelf ziet de prefect geen uitkomst, tenzij: de gemeente volledig te supprimeren. Dit besluit berust hoofdzakelijk op het onontkoombaar feit dat Herlinkhove werkelijk niet meer leefbaar is, vooral financieel, gezien het aanstaande verlies van zoveel grondgebied. Deze voorstellen worden naar de minister van binnenlandse zaken gestuurd op 4 april 1807.

De lang aanslepende zaak der Herlinkhoofse territoria krijgt, vreemd genoeg, haar beslag zeer ver van hier, nog verder dan Parijs. Het is immers in Königsberg, een havenstad aan de Oostzee, dat Napoleon, "Empereur des Français et Roi d'Italie..." zijn tenten opsloeg in het "camp impérial..." Daar ondertekent hij het decreet dat in 3 artikelen over het lot van dat gebied beslist. Het is dan 12 juli 1807. De bepalingen ervan zijn duidelijk:

Art. 1. De municipaliteit Herlinkhove wordt gesupprimeerd; zijn registers en papieren zullen naar het gemeentebestuur van Outer overgebracht worden.

Art. 2. Het grondgebied van de gemeente zal als volgt verdeeld worden: de 1ste enclave A gaat bij Aspelare, behalve de hoeve De Meyer, die bij Nederhasselt aansluit; de 2de enclave B is voor Outer; de 3de enclave C wordt aan Ninove gehecht; de 4de enclave D en C (hier schuilt voorzeker een fout, moet G zijn; nota E.H.) zullen aan Denderhoutem toegevoegd worden. De Nederhasseltse enclave F zal Outers gebied worden. Een paar stukken van Outer, G en H, zullen Nederhasselts bezit worden. Al deze gebieden zullen in alles aan de nieuwe gemeenten onderworpen zijn. De hoofdplaats Herlinkhove zelf, letters I en K zullen aan Outer verbonden zijn.

Art 3. De ministers van binnenlandse zaken en financiën zijn belast met de uitvoering van dit besluit.

(Get.) Napoleon. Voor de keizer, de minister, de staatssecretaris: Maret. Voor eensluidende kopie, de min. van binnenlandse zaken. (Onleesbare handtekening).

Slechts op 13 augustus 1807 sturen de diensten van de minister van binnenlandse zaken afschrift van het decreet naar de prefect van het depar-

Enregistré le 30 juillet
n.º 2733.

Au Camps impérial de Longvillers
le 12 juillet 1807.

Napoleon, Empereur des Français
et Roi d'Italie,

Du le Rapport de notre Ministre de l'Intérieur
notre Conseil d'Etat entendu,

Nous avons Décrété et Décrétons ce qui suit:

Art. 1er.

La municipalité d'Herlinthose, département
de l'Osne, est supprimée; ses registres et papiers
seront transférés aux Archives de la Mairie d'Oultra.

Art. 2.

Les parties détachées du territoire de la dite
Commune sont réparties ainsi qu'il suit:

- * 1° L'enclos désigné par la lettre A au plan
des annexes, excepté la ferme et le jardin de Livin de
Meyer, qui fera partie de Medersbasselte, est réunie
à la Commune d'Aspelare.
- * 2° L'enclos désigné par la lettre B est réunie
à la Commune d'Oultra.
- * 3° L'enclos désigné par la lettre C est réunie
à la Commune de Ninove.
- * 4° Les enclos désignés par les lettres D, E font

5.° L'enclosure de la Commune de Niederbasselt, indiquée au plan par la lettre f, est réunie à la Commune d'Oultra;

6.° La portion de territoire appartenant à la Commune d'Oultra, et désignée au plan par les lettres g & h, est réunie à la Commune de Niederbasselt;

7.° Le chef-lieu de la Commune d'Horckhose, désigné par les lettres J & K, est réuni à la Commune d'Oultra; ces portions de terrains ainsi réunies, seront exclusivement imposées dans les Communes dont elles font partie.

Art. 3.

et des finances pour
Notés Ministres de l'Intérieur ^{en} chargés de l'exécution du présent décret.

Signé NAPOLEON.

PAR L'EMPEREUR, le Ministre Secrétaire d'Etat.

Signé HUGUES B. MARET.

POUR AMPLIATION,

Le Ministre de l'Intérieur.

tement. Hij moet het ministerie van de uitvoering van het decreet op de hoogte houden. De 19de augustus wordt dezelfde prefect nog eens in kennis gesteld van het decreet, met de opdracht de hierbij ontstane veranderingen mede te delen aan de chef van de belastingen en aan de arrondissementsraad. (Onleesbare handtekening).

De 7de september licht de prefect dan de meiers van de vijf gemeenten in, alsook de directeur van de directe belastingen en de onder-prefect te Oudenaarde.

Na het inlichten van alle instanties die ermee te maken hadden zijn er dus wel territoriumwijzigingen voor enkele gemeenten.

Ninove vergroot nogal wat.

Outer krijgt grote oppervlakten grondgebied, maar moet wel een paar stukken afstaan aan Nederhasselt. Deze gemeente vergroot enigszins.

Aspelare krijgt een homogeen stuk bij: Walhoven. Het bevatte destijds een omwald kasteel dat 't Slot heette.

Denderhoutem kreeg "Klein-Herlinkhove" bij. Een mooie brok aan de rechteroever van de Paardenbeek, aanleunend bij de Lebeke.

Wat met het ander Herlinkhoofs bezit, zoals renten, obligaties, gelden? Een behoorlijke inventaris kon een snelle oplossing helpen verwezenlijken. Men diende evenwel rekening te houden met het contingent behoeftigen van Herlinkhove. Dezen moesten toch voortgeholpen worden?

Het wekt verbazing dat men jaren later nog aan verdelingsprocedures moet beginnen. Meerdere documenten over deze zaak gewagen van de OPHEFFING als gemeente van Herlinkhove in 1810, waar die toch al een feit was in 1807. Uit onderzoek van het dossier hieromtrent blijkt al vlug dat Outer – wellicht met graagte – al te lang het inkomen van Herlinkhove binnenrijft. Zeker moet deze gemeente dan ook voor de armenzorg van de behoeftige Herlinkhovenaren ingestaan hebben.

Een schrijven van 29 juli 1818 geeft volgende richtlijnen aan de burge-meesters en weldadigheidsinstellingen der vier gemeenten: hulp aan armen en zieken moet voortgezet worden; misbruiken moeten beteugeld worden; de armbesturen moeten elke maand verslag uitbrengen bij hun gemeentebestuur over die activiteiten; gezonde hulpbehoevenden kunnen aan 't werk gesteld worden op de gemeenten.

Denderhoutem kruipt in de pen - we zijn dan al 22 april 1820 – om Outer op het matje te roepen in verband met de geïnde inkomens van Herlinkhove. Om die onwettige handel te beëindigen wordt de Oost-Vlaamse gouverneur verzocht Outer 1/3 aan Denderhoutem te doen afstaan. Dit steunt op de te verdelen aantallen inwoners die naar de

gemeenten zullen gaan: Outer : 204; Denderhoutem: 106. Uiteraard zal Outer dan ook ca. het dubbel aan nieuwe behoeftigen bij te onderhouden hebben ten opzichte van Denderhoutem. Dit schrijven vanuit Denderhoutem draagt de handtekening van burgemeester J. De Winter, ook L.P.Goossens, Bon. Brijs, J.-Bt. De Conseth, J.-Bt. Kiekens, Const. V. d. Eynde naamtekenden. Bleef een antwoord of reactie uit vanuit Gent? Wij vonden er geen...

Een nieuw verzoek gaat naar de gouverneur op 30 mei 1821. Er wordt herinnerd aan de brief van 20 april 1820. De districtscommissaris van Aalst laat aan de gouverneur de onenigheid tussen de armbesturen weten:

1. Denderhoutem neemt 106 Herlinkhovenaren aan; Outer kreeg 204 personen. In Outer betwist men deze cijfers. Zij geven voor hun dorp 311 inschrijvingen en voor Denderhoutem slechts 88.
2. Aantal inwoners waarvoor tussenkomst moet komen: voor Outer 91; voor Denderhoutem 2 à 3.
3. Verdeling der goederen: Outer vraagt 5/6 van de eigendommen, maar wil f 400 aan Denderhoutem vergoeden; zij kregen immers al jaren de inkomens van gans Herlinkhove. Denderhoutem vraagt 1/5 van de eigendommen en 1/7 van het inkomen. Outer streek al 6 j. dat inkomen op; dat zal toch van f 5 à 6000. bedragen. [f = florijn].

De commissaris van AALST staat achter de Outerse voorstellen; die hebben immers al jaren veel onderhoudskosten moeten doen voor de Herlinkhovenaren. Hij stelt voor een commissie te laten samenkomen, om tot een vergelijk te geraken.

18.7.1823. Brief van de commissaris (Aalst) aan de gouverneur:

- de gegevens van de eigendommen van ex-Herlinkhove moeten door Outer gegeven worden;
- de gegevens door Denderhoutem verstrekt zijn gebaseerd op een rekening neergelegd door de baljuw van Herlinkhove op 11.9.1793. Deze bevatten alle goederen, renten en opbrengsten, weergevende het inkomen van 1792. Dit is ondertussen merkkelijk veranderd.

Nieuw schrijven van De Craecker (d.i. de districtscommissaris) aan de gouverneur op 6 mei 1824: Outer is buitensporig en weerspannig aan het gezag van de gedeputeerden te Gent. Hij wil krachtdadige maatregelen treffen om de zaak tot een goed einde te brengen.

Outer schijnt geen gevolg gegeven te hebben aan het project van overeenkomst van 20 september 1823. Het plichtsverzuim van Outer moet beteugeld worden!

11 mei 1824: De Craecker stuurt een 'rappel' naar Outer. Het antwoord van Outer op 26 mei 1824: "Den Regeeringsraad van Outer: Wij zouden geen gevolg gegeven hebben aan uw schrijven van 18 dezer, inhoudende een project van verdeling van een zoo geseide overeenkomste, 't gene ons onbekend is. Zend ons een kopie toe van Zijne Majesteit waarbij hij de gemeente van Herlinkhove gesupprimeert heeft, om dezelve gezien onze deliberatie met fundament en rechtvaardigheid te kunnen opmaeken." Voor Outer ondertekenden: J. V. d. Broucke, schepen; Jos. Geeroms, F. Prieels, P. Bombeek, Jan B. Verbeken.

12 april 1825. De Craecker aan de gouverneur. Volgens bericht uit Outer dienen Ninove en Aspelare -Nederhasselt ook als deelgenoot aangezien te worden. Door mij om uitleg verzocht liet Ninove weten in die activa (renten e.d.m.) geen deel te vragen, vermits Ninove gronden aangelegd worden die geen bevolking bevatten. Aspelare schijnt nalatig te zijn, vermits het nog niet antwoordde.

6 mei 1825. De Craecker aan de gouverneur. Ninove berichtte ons al op 5 april II.: zij maken geen aanspraak op een roerend deel van Herlinkhove, enkel op onroerend goed. Aspelare beweerde op 7 april wel gerechtigd te zijn. Op 4 april was in Aalst vergaderd. Er werd een gedeeltelijke overeenkomst bereikt. Moeilijk punt blijft de f 900 door Outer aan Denderhoutem af te dragen. Hierover zullen de gedupeerde staten in Gent moeten oordelen. Mijn mening over deze kwestie (d.i. de mening van De Craecker): vermits de bevolking ongeveer met 1/5 toegenomen is, moet ook de som van schadeloosstelling aan Denderhoutem te vergoeden met gelijk vijfde vermeerderen, zijnde aldus f 1080. Zo U het beter vindt de som van f 900 niet te bezwaren en als gepland af te handelen, wetende dat Outer geen 3/4, maar 4/5 geniet in goederen en renten, kan dit misschien verantwoord zijn....

19 augustus 1825. De gouverneur aan De Craecker (te Aalst): Wij maken geen bedenkingen op uw voorstellen en oordelen dat die f 900 op f 1080 moet gebracht worden. Maak dan een akte in die zin op om de zaak van de baan te helpen.

2 juni 1826. Bijna een jaar later! De Craecker aan de gouverneur. Herinnerend aan het voorstel van 4 oktober 1823, door U gedaan, om Outer 3/4 der goederen toe te kennen en Denderhoutem 1/4. Op last van Outer zou Denderhoutem f 900 als schadeloosstelling krijgen, maar Outer zou dan al de gedane ontvangsten behouden, tenzij Aspelare - Nederhasselt nadien niet zou reclameren ten opzichte van het gehucht Waelhove, dat van Herlinkhove kwam. Vermits Aspelare toch 95 armlieden - dat lijkt ons toch

veel; nota E.H. – in zijn verworven deel heeft, kon de overeenkomst niet doorgaan. Daarop volgde op 4.5.1825 een nadere overeenkomst door De Craecker getroffen. Denderhoutem pretendeert echter alleen gerechtigd te zijn in deze uitkering van f 900, door Outer vooruit te betalen. Dit biedt weer geen uitkomst want Aspelare – Nederhasselt beweert dezelfde rechten te kunnen aanbrengen. Dus: nieuwe moeilijkheden.

Ik (d.i. De Craecker) stel voor:

1. de transactie te behouden, te weten $\frac{3}{5}$ aan Outer, $\frac{1}{5}$ aan Denderhoutem, $\frac{1}{5}$ aan Aspelare – Nederhasselt.
2. Bij die f 900 door Outer vooruit te betalen moet f 180 bijkomen, zooals U ook goed vindt; dit komt voort uit de gerechtigheid van Aspelare – Nederhasselt.
3. Deze f 1080 moeten verdeeld worden tussen Denderhoutem en Aspelare – Nederhasselt en naar gelang elks armbevolking van Herlinkhove; dus Denderhoutem, 106 man overgenomen hebbende, zou f 569 en 55 $\frac{1}{2}$ cts moeten genieten; Aspelare – Nederhasselt zou ontvangen f 510 en 44 cts. zijnde voor 95 zielen. Vermits Outer nog niets van die ontvangsten uitbetaalde, zou het een interest van 5 % moeten opleggen, en dit wel sedert prima october 1823 tot 1 juli a.s., dus f 148 en 50 cts. Mocht U deze interesten te zwaar vinden, merk ik hiertegen op dat Outer wel eens kan te maken hebben met oninbare posten, dus met verlies. Ik vind dus billijk dat Outer aan Denderhoutem en aan Aspelare – Nederhasselt de $\frac{2}{5}$ van het inkomen der goederen tot 1 juli, na afrekening van $\frac{1}{4}$, zal betalen. Aldus beloopt de som tot f 1107,46 , door Outer te vergoeden tot $\frac{2}{5}$, dus f 442,98 en samen met de voorzeide som van f 148,50 "over de croisen" (= interesten) tot f 591, 48 uit welke som Denderhoutem zou genieten f 881,44 + f 100 vooruit te betalen aan Aspelare – Nederhasselt. Denderhoutem zou zuiver hebben f 981, 44; Aspelare – Nederhasselt, na afrekening van f 100, tot 690,01.

Outer geeft te kennen dat nu niet te kunnen betalen (te krap bij kas). Men komt tot dit vergelijk: het staat Outer vrij aan Denderhoutem en aan Aspelare – Nederhasselt vaste goederen en renten af te staan, dit voor de helft....

Het lijkt mij, aldus nog De Craecker, dat Outer tevreden mag zijn en geen bezwaar hoeft aan te tekenen. De anderen krijgen m.i. waartoe zij gerechtigd zijn. Wilt U deze zaak met "uw oppergezag" goedkeuren, anders geraken we er nooit uit. U krijgt dit terug, alsmede de beraadslaging van Denderhoutem en Aspelare – Nederhasselt in dato 12,20 en 23 mei jl.; (dit

was 1826).

26.8.1826. De Craecker aan de gouverneur. "... alle partijen kwamen overeen de 19de augustus 1826. Wil ook deze goedkeuren; (get. DE CRAECKER)."

We menen dat een schrijven van de "administrateur" der armbesturen, gedateerd op 16 december 1826, eindelijk het eindpunt betekende van een jarenlang aanslepende betwisting. Maar ja, als het om bezit draait....

Bevolking Herlinkhove: (volgens Vrielinck, p.1708. Vol 3.)

Bevolking op 12 april 1797: 74 mannen (gehuwden en weduwnaren); 75 vrouwen; 104 garçons (de tout âge); 178 filles. Totaal mannen: 178 en totaal vrouwen: 216, dus 394 samen.

Jaar VIII: 464 inwoners. Jaar 1806: 509 inwoners.¹⁴

¹ Land van Aalst. Dr. H. Vangassen. 1952 ; nr. 5; p. 193.

² "Geschiedenis van Ninove"; Dr. H. Vangassen. dl. II; p.11 e.v.

³ Land van Aalst. H. V. Isterdael.dl. I. p. 28.

⁴ Land van Aalst. Dr. H. Vangassen. 1952, p.194.

⁵ Id. p. 196.

⁶ Land van Aalst. "Herlinkhove in 1709". Dr. H. Vangassen. 1955, nr.3, p.41.

⁷ Land van Aalst. Dr. H. Vangassen. 1955; nrs. 3 & 4; p.49 e.v.

⁸ "Geschiedenis van Ninove". Dr. Vangassen. Dl.II; p.467 – 468.

⁹ Id. p. 598.

¹⁰ Carolus VAN GEEL was de laatste autonome pastoor van Herlinkhove. Hij overleed in 1808.

¹¹ ENCLAVE is een zuiver Frans woord; in onze taal vonden we maar een gebrekkig equivalent: "tusschengebied"; enkel Verschueren geeft dit (uitg. 1937, dl.I, p.446). Elders vindt men enkel maar omschrijvingen, zodat het Frans woord vlot gebruikt wordt.

¹² R.A.Gent. Schelvedepartement; nr. 2306/12. We verwijzen hier vaak naar.

¹³ De integrale Franse tekst geeft als maten aan: arpent (dagwand of morgen), perche (roede) en mètre. Wij nemen de algemeen gangbare herleiding aan voor onze gemeente: 1 ha = 325 roeden en 100 voeten. (Zie Van Landschoot, 1884).

¹⁴ R.A.Gent. Schelvedepartement. Nr. 2593/12. Jaar VIII van de Franse republiek stemt ongeveer overeen met een groot deel van 1798